

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

Časové omezení parlamentní rozpravy (komparativní přehled)

Jindřiška Syllová
Ivana Malá
Markéta Scholzová

Studie č. 1.221
únor 2012

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

Obsah:

OBECNĚ K OMEZENÍ DÉLKY ROZPRAVY.....	3
OBECNĚ KE SLOUČENÍ ROZPRAV.....	3
KOMPARATIVNÍ ČÁST	4
PARLAMENTY S PROPORCIONÁLNÍM PŘÍSTUPEM K ROZPRAVĚ	4
<i>Německo - Bundestag</i>	<i>4</i>
<i>Rakousko - Národní rada</i>	<i>5</i>
<i>Polsko - Sejm</i>	<i>6</i>
<i>Francie – Národní shromáždění.....</i>	<i>7</i>
<i>Portugalsko – Národní shromáždění.....</i>	<i>8</i>
<i>Bulharsko – Národní shromáždění.....</i>	<i>9</i>
<i>Finsko - Eduskunta.....</i>	<i>10</i>
<i>Španělsko - Kongres zástupců.....</i>	<i>10</i>
PARLAMENTY S ANGLICKÝM PŘÍSTUPEM K ROZPRAVĚ	10
<i>Maďarsko – Národní shromáždění.....</i>	<i>10</i>
<i>Malta – Shromáždění reprezentantů.....</i>	<i>11</i>
PARLAMENTY S OMEZENOU ŘEČNICKOU DOBOU.....	12
<i>Estonsko</i>	<i>12</i>
<i>Itálie - Sněmovna zástupců.....</i>	<i>12</i>
<i>Litva.....</i>	<i>12</i>
<i>Lotyšsko.....</i>	<i>13</i>
<i>Slovensko – Národní rada</i>	<i>13</i>
<i>Švédsko.....</i>	<i>13</i>
<i>Chorvatsko - Sabor.....</i>	<i>13</i>
PRAMENY:.....	14

Obecně k omezení délky rozpravy

Tato práce pojednává o délce rozpravy a způsobech omezení délky rozpravy v různých parlamentních komorách. Omezení délky rozpravy se v žádném z popsaných parlamentů bezprostředně nedotýká možnosti podávání pozměňovacích návrhů k zákonům, které je regulováno vždy jiným způsobem než časovým omezením rozpravy.

Omezení délky parlamentní rozpravy k návrhu zákona je možno dosáhnout různými způsoby. Klasický parlament – Dolní sněmovna Velké Británie omezuje rozpravu tak, že předseda komory může poté, kdy dá příležitost přiměřeně opozici i vládní pozici, rozpravu k návrhu sám ukončit, i když jsou ještě zájemci o její vedení. Většinou tak činí, když uplyne přiměřený časový úsek, který se předpokládá pro projednání určitého návrhu zákona.

Kontinentální parlamenty používají odlišné způsoby. Prvním způsobem je proporcionální rozdělení rozpravy podle síly frakcí. Tato praxe se uplatňuje zejména v Rakousku a v Německu a na Iberském poloostrově, kde jsou rozpravy k bodům v hlavním jednání nebo jednací dny rozděleny proporcionálně podle síly klubů.

Druhou možností je fixní stanovení maximální délky vystoupení a počtu vystoupení jednotlivého poslance v jedné rozpravě prostřednictvím jednacího řádu.

Třetí možností je fakultativní stanovení maximální délky vystoupení a počtu vystoupení jednotlivého poslance v jedné rozpravě prostřednictvím rozhodnutí pléna, tedy způsob, který se (výjimečně) aplikuje v ČR.¹

Některé kontinentální parlamenty používají kombinaci výše uvedených postupů, některé rovněž umožňují ukončení rozpravy, aniž by hovořili všichni zájemci, prostřednictvím usnesení pléna. (To se samozřejmě netýká podávání pozměňovacích návrhů.) Tento poslední institut je však většinou chráněn ustanovením o nezbytnosti vystoupení aspoň jednoho člena každého klubu.

Nové demokratické parlamenty střední a východní Evropy procházejí v současné době obdobím, v němž se snaží omezit dobu trvání rozpravy k bodu programu.

Obecně ke sloučení rozprav

Sloučení rozprav k souvisejícím návrhům většinou jednací řády neupravují. Pokud tak činí, je to uvedeno níže.

¹ Ve středoevropských parlamentech jsou jednací řády ovlivněny tím, že agendu parlamentních komor (hlavního programu) povětšinou na rozdíl od západní Evropy vytvářejí nikoliv vlády (jak je to ve skutečnosti běžné v západní Evropě), ale parlamenty samotné. Nedostatečná moc vlády v tomto směru nedovoluje efektivně určovat program a pořadí bodů v parlamentu, což vede často k nepředvídatelnosti programu a pořadí a dalším na to navazujícím negativním jevům, zejména zbytečnému vysedávání členů vlády v parlamentu, které je v západoevropských parlamentech zcela nepředstavitelné. Tyto nedostatky jsou pomalu a postupně překonávány pokusy o zavedení časového omezení příspěvku do rozpravy, pokusy o proporcionální rozdělení rozpravy podle síly klubu. Poslanci se však těmto pokusům brání. Limitování rozprav je možno kompenzovat tím, že je poslancům umožněno se vyjádřit v jiném úseku schůze. Dá se očekávat, že v průběhu několika budoucích desítek let se schůze parlamentu v parlamentních republikách střední a východní Evropy přirozeným vývojem přiblíží k anglickému nebo německému typu.

Komparativní část

Parlamentsy s proporciónálním přístupem k rozpravě

Německo - Bundestag

Program, pořad a časový rozvrh (tzv. Geplanter Ablauf) denní schůze je předběžně stanoven Radou starších před konáním schůze. Pořad schůze (Tagesordnung) včetně plánu je oznámen poslancům a vládě. Pokud nejsou proti němu aktivně vzneseny námítky, má se za to, že pořad je přijat, pokud se začne projednávat první bod schůze.

U každého bodu pořadu rozhoduje Rada starších, jak dlouhá bude rozprava. Pokud se Rada starších dohodne (nedohoda se stává výjimečně), je rozprava rozdělena podle klíče, který je stanoven pro celé volební období podle poměru politických stran ve Sněmu. Pro současné volební období má CDU/CSU 23 minut, SPD 14 minut, FDP 9 minut, Leví 7 minut, spojení 90/Zelení má 7 minut z jedné hodiny.² V tomto rámci rozhodují frakce samy, který poslanec může ke kterému předmětu v rámci přiděleného času vystoupit. Jmenovité rozdělení času přiděleného frakci je zasláno předsedovi Sněmu, který se jím musí řídit. Podle současné úpravy se doba, po kterou hovoří ministři v rozpravě, započítává do doby jejich frakce, aby nedocházelo k diskriminaci opozice. Předsedající rozhoduje sám o pořadí poslanců v rozpravě, podle stanovených pravidel, zejména tak, aby se střídala podpora a oponentura návrhu. Předsedající také dohlíží na dodržení stanovené doby projevu poslanců. Po uplynutí doby plánované pro rozpravu zpravidla nesmí předsedající dát slovo žádnému poslanci. Pokud se tak výjimečně stane, musí pak dát předsedající slovo každému poslanci, který se přihlásil do rozpravy, dokud není vyčerpán seznam všech přihlášených nebo dokud nějaká frakce nepožaduje ukončení rozpravy.

Ukončení rozpravy ke každému bodu je možné odhlasovat jen tehdy, pokud vystoupil alespoň jednou zástupce každé z frakcí.

K návrhu zákona mohou být různé druhy rozprav s poněkud odlišným režimem a délkou, tzv. Velké rozpravy (grosse Debatten) se například konají na počátku druhého čtení návrhů zákonů. U Velkých rozprav není rozdělení času na frakce tak přísné jako u běžných rozprav, které jsou také podstatně kratší (většinou půlhodinové).³

Tabulka

Jak je zřejmé z tabulky, jsou rozpravy ve Spolkovém sněmu ve srovnání s Českou republikou velmi krátké, a to zejména u návrhů zákonů. První čtení může být ve zrychleném řízení bez rozpravy, druhé a třetí čtení je často jednu hodinu nebo dokonce půl hodiny. Například dílčí novela služebního zákona měla 15. 12. 2011 určeno na druhé a třetí čtení 30 minut.

² Pokud se Rada starších nedohodne na rozvrhu schůze, aplikuje se jednací řád, podle kterého platí, že pokud zástupce vlády hovoří déle než 20 minut, musí mít zástupce opozice stejnou dobu. Doba vystoupení jinak nesmí překročit 15 minut, takže frakce má prodloužený čas na 45 minut. Tomu se přizpůsobí řečnické doby ostatních frakcí. V tomto případě může předsedající rozpravu prodloužit.

³ Dále je na čtvrté stanoven tzv. „klíčový čas“ (Kernzeit) pro zvláštní rozpravy, které trvají 4 až 6 hodin, kde může každý poslanec vystoupit 10 minut. Většinou se ale nejedná o přijetí zákona, ale o jiné záležitosti.

Geplanter Ablauf der Plenarsitzungen

Stand: 16. Dezember 2011
12.30 Uhr

Mittwoch, 18. Januar 2012 (151. Sitzung)

13.00 – 13.35 Uhr	½ Std.	TOP 1	Befragung der Bundesregierung	-
13.35 – 15.35 Uhr	2 Std.	TOP 2	Fragestunde	-

Donnerstag, 19. Januar 2012 (152. Sitzung)

09.00 – 11.00 Uhr	20 Min. 1 ½ Std.	TOP 3	Regierungserklärung zum Jahreswirtschaftsbericht 2012	- Ü
11.00 – 12.40 Uhr	1 ½ Std.	TOP 4	Soziale Bürgerrechte	Ü
12.40 – 12.55 Uhr	15 Min.	TOP 27	Überweisungen im vereinfachten Verfahren	Ü
		TOP 28	Abschließende Beratung ohne Aussprache	A
12.55 – 13.45 Uhr	¾ Std.	TOP 5	Sicherheit im Straßenverkehr	A
13.45 – 14.35 Uhr	¾ Std.	TOP 6	Verbraucherschutz durch Honorarberatung	Ü
14.35 – 15.25 Uhr	¾ Std.	TOP 7	Finanzmarktstabilisierungsgesetz	Ü
15.25 – 16.05 Uhr	½ Std.	TOP 8	Kinderrechte	A
16.05 – 16.45 Uhr	½ Std.	TOP 9	Lage der älteren Generation	Ü
16.45 – 17.25 Uhr	½ Std.	TOP 10	Strafrechtsänderungsgesetz	Ü
17.25 – 18.05 Uhr	½ Std.	TOP 11	Personenbeförderungsrechtliche Vorschriften	Ü
18.05 – 18.45 Uhr	½ Std.	TOP 12	Gleichwertigkeit von Berufsbildung und Abitur	Ü/A
18.45 – 19.25 Uhr	½ Std.	TOP 13	Patentierung von Nutztieren und -pflanzen	Ü
19.25 – 20.05 Uhr	½ Std.	TOP 14	Westsahara	A
20.05 – 20.10 Uhr	½ Std. -z. Prot.-	TOP 15	Inverkehrbringen von Düngemitteln und Saatgut	A
20.10 – 20.50 Uhr	½ Std.	TOP 16	Waffengesetz	Ü
20.50 – 21.30 Uhr	½ Std.	TOP 17	Erhalt von Jugendförderprogrammen	A
21.30 – 21.40 Uhr	½ Std. -z. Prot.-	TOP 18	Tag des Barrierefreien Tourismus auf der ITB	A
	½ Std. -z. Prot.-	TOP 19	Stabilisierung des Tarifvertragssystems	Ü
	½ Std. -z. Prot.-	TOP 20	Digitalisierung des Filmerbes	Ü
	½ Std. -z. Prot.-	TOP 21	Jugendfreundlichste Kommune Deutschlands	Ü

Hinweis: TOP 3 und 4 Kernzeit

Freitag, 20. Januar 2012 (153. Sitzung)

09.00 – 10.40 Uhr	1 ½ Std.	TOP 22	Zwischenberichte der „Internet“-Enquete-Kommission	-
10.40 – 12.20 Uhr	1 ½ Std.	TOP 23	Gesetzlicher Mindestlohn	Ü/A
12.20 – 13.25 Uhr	1 Std.	TOP 24	Technologische Leistungsfähigkeit 2011	Ü
13.25 – 14.05 Uhr	½ Std.	TOP 25	Berlin/Bonn-Gesetz	Ü
14.05 – 14.45 Uhr	½ Std.	TOP 26	Politik gegenüber Syrien	Ü

Sloučení rozpravy

Sloučení rozpravy k podobným návrhům se aplikuje běžně, znamená ve skutečnosti jedinou rozpravu rozdělenou pro frakce obvyklým způsobem (například 2 návrhy na usnesení o projednávání evropských záležitostí ve Sněmu byly 15. 12. 2011 projednány najednou a byla použita jen jedna půlhodinová rozprava.) Rovněž pokud se rozprava k více bodům ukončuje hlasováním, je toto pravidlo stejné jako u rozpravy k jedinému bodu.

Rakousko - Národní rada

Aplikuje se většinou předsednictvem dohodnuté proporcionální rozdělení času podobně jako v Německu s tím, že maximální hranice doby vystoupení poslance je kromě výjimek 20 minut v jedné rozpravě.

§ 57 odst. 3 číslo 1 jednacího řádu stanoví, že předseda může po konzultaci předsednické konference před zahájením pořadu dne nebo do počátku rozpravy k bodu nařídít, že celková délka projevu v určité rozpravě (nebo její části) poslanců každého klubu nesmí přesáhnout určitý čas. § 57 odst. 4 dále stanoví, že délka řečnické doby žádného klubu nesmí být v tomto případě podle domluvy předsednické konference kratší než 30 minut.

Dále je podle § 57 odst. 3 číslo 2 umožněno předsedovi předložit sněmovně návrh o formě a délce rozpravy celého dne (denní schůze) tak, že délka řečnické doby žádného klubu nesmí nikdy být kratší než 60 minut ve dni nebo přesáhnout 10 hodin. Sněmovna rozhoduje v tomto případě dvoutřetinovou většinou. **Tato ustanovení se aplikují tak, že pro celou schůzi⁴ je odhlasováno, kolik minut mohou jeho členové vystupovat, což se řídí podle poměru stran ve sněmovně. Dále je stanovena předsedou shodná maximální řečnická doba pro každý klub pro určitou rozpravu (například 25 minut). Kluby si musí rozdělit na schůzi přidělené minuty podle svých preferencí a to nahlásí předsedovi, který připraví program.** Například pro 15. 11. 2010 byla bloková řečnická doba pro celý den pro SPÖ 84 minut, ÖVP 84 minut, FPÖ 75 minut, Grüne 66 minut, BZÖ 63 minut. Pro schůzi 19. a 20. 10. byla stanovena bloková řečnická doba pro SPÖ 140 minut, ÖVP 140 minut, FPÖ 125 minut, Grüne 110 minut, BZÖ 105 minut. Předseda dohlíží na dodržení stanovených dob, k čemuž používá předem připravený rozpis přihlášených poslanců.

Pokud není poslanec členem klubu, nesmí být omezen na méně než na 10 minut.

Pokud hovoří člen vlády nebo státní tajemník déle než 20 minut a řečnická doba je omezena podle předcházejících odstavců, může si klub, který chce uplatnit odchylné mínění, vzít přidanou řečnickou dobu tomu odpovídající.

Pokud se tato omezení pro zasedací den nebo rozpravu neaplikují, pak se použije § 57 odst. 2, podle kterého může být řečnická doba v rozpravě usnesením pléna zkrácena na méně než 20 minut a ne více než na 10 minut. Rovněž je možno i během rozpravy usnesením pléna zkrátit řečnickou dobu od třetího vystupujícího poslance za klub na 5 minut.

Sloučení rozprav

Před započítáním schůze může předseda předměty denního jednání sloučit. Pro rozpravu platí totéž co pro rozpravu jednotlivých bodů.

Polsko - Sejm

Proporcionální rozpravy

Předsednictvo Sejmu může po doporučení Rady starších navrhnout, že bude stanoven časový limit pro celou rozpravu k určitému bodu, a dán v rámci ní proporcionálně určený limit klubům. Klub se pak může rozhodnout, kolik jeho poslanců vystoupí. Nezávislí poslanci pak mají časový limit nepřesahující 6 minut.

Aby nebyli poškozeni poslanci, kterým nebylo tímto způsobem dovoleno v rozpravě k bodu vystoupit, byl zaveden zvláštní institut. Těsně před každým hlasováním může poslanec vznést dotaz či vyjádření týkající se bodu pořadu. Po tomto návrhu může stanovit Maršálek časový limit, shodný pro všechny poslance. Dotazy nebo vyjádření musí být učiněny jen do té doby, než nastane čas, který Maršálek předem určil pro hlasování.

Omezená řečnická doba

V rozpravě mohou poslanci hovořit maximálně 10 minut, vedoucí klubu 20 minut, pokud Maršálek nepovolí jiný časový limit. Každý poslanec může hovořit maximálně dvakrát, podruhé jen 5 minut. Výjimečně je možno povolit další vystoupení Maršálkem.

⁴ Schůze jsou v Rakousku denní nebo maximálně dvoudenní tj. denní přerušené do druhého dne.

Francie – Národní shromáždění

Organizace rozprav se řídí tzv. Konferencí předsedů⁵. Tato konference stanoví délku obecné rozpravy na programu zasedání schůze. Řečnický čas rozděljuje předseda Shromáždění parlamentním klubů tak, aby každému klubu byla garantována možnost vystoupit ve stejném minimálním čase (odvíjející se od stanovené celkové délky rozpravy). Poslancům nepatřícím do žádného klubu je přidělen čas poměrně k jejich celkovému počtu. Zbývající čas rozdělí předseda Shromáždění každému klubu dle počtu získaných mandátů. (Tabulka uvedená níže ukazuje rozpis jednotlivých řečnických vystoupení pro parlamentní kluby z 18. ledna 2012).

- du mercredi 18 janvier 2012
(date limite d'inscription des orateurs : mardi 17 janvier 2012, à 17 heures)

	Temps d'organisation de la discussion générale	
- Proposition de loi relative à l'exercice de certaines professions médicales pour les professionnels titulaires d'un diplôme obtenu dans un État non membre de l'Union européenne Temps du rapporteur : 10'	UMP SRC NC GDR NI	20' 15' 10' 10' 5' ----- 1 H 00
- Proposition de loi, adoptée par le Sénat, visant à renforcer l'éthique du sport et les droits des sportifs Temps du rapporteur : 10'	UMP SRC NC GDR NI	35' 30' 10' 10' 5' ----- 1 H 30

Předseda klubu předkládá předsedovi Shromáždění jména poslanců a pořadí, v němž chtějí hovořit. Mimo jiné uvádí i délku jejich řečnických vystoupení (v rozsahu min. 5 minut). Předseda zohledňuje tyto informace a stanoví konečné pořadí řečníků.

„Konference předsedů“ také určuje maximální časový limit pro projednávání návrhu zákona jako celku. Ten je charakterizován následovně:

- minimální řečnický čas rozdělený mezi kluby
- nejvíce času je přiděleno opozičním stranám
- 60 % z dodatečného času (extra time) je děleno mezi opoziční strany poměrně (dle počtu mandátů ve Shromáždění)
- zbylý čas, z času dodatečného, je dělen mezi další kluby poměrně (dle počtu mandátů).

Všechny ostatní rozpravy jsou vedeny tak, jak bylo uvedeno výše. Časová limitace však neplatí pro předsedu klubu, jenž má k dispozici jednu hodinu pro svou řeč. (V případě, že je na projednávání návrhu zákona jako celku stanovena doba 40 hodin, disponuje i dvěma hodinami). Toto ustanovení platí také pro předsedy výborů a zpravodaje.

⁵ Konferencí předsedů tvoří: Předseda Shromáždění, místopředseda Shromáždění, předseda tzv. Stálého výboru, Finanční zpravodaj, Hospodářský a Rozpočtový výbor, předseda pro Evropské záležitosti a předsedové jednotlivých klubů.

Faktické připomínky k procesním záležitostem nejsou započítávány do jednotlivých časových limitů a jsou umožněny v délce 2 minut.

Předseda klubu může jedenkrát za zasedání⁶ požádat o prodloužení délky maximálního časového limitu stanoveného „Konferencí předsedů“.

Pokud Konference shledá projednání návrhu zákona za nedostatečné, prodlouží maximální délku rozpravy.

Portugalsko – Národní shromáždění

Jednotlivá vystoupení poslanců v rozpravě jsou zařazena do seznamu pořadí pro vystoupení. Nicméně předseda je oprávněn podniknout kroky, které zamezí vystoupení poslanců ze stejného politického klubu a vlády za sebou. Registrovaný řečník může zaměnit své pořadí na registračním seznamu kdykoliv o to požádá.

V průběhu jedné schůze je poslanci umožněno vystoupit pouze jednou v rozsahu nepřekračujícím 10 minut, tento čas není zahrnut do doby vyměřené pro vystoupení parlamentních klubů (dále už jen klubů), jehož je poslanec členem (viz níže).

Organizaci rozpravy k projednávaným bodům má ve své gesci tzv. „Shromáždění vedoucích představitelů“⁷ Tento orgán stanoví celkovou dobu trvání rozpravy a to, jak je řečnická doba mezi jednotlivé kluby rozdělena. Čas vymezený pro reakce na vystoupení předchozích řečníků (zahrnující protiargumentace, protesty či upřesnění) se započítává do doby vyhrazené pro klub, k němuž se poslanec hlásí.

Bod jednání zařazený na pořad schůze uvede jeho navrhovatel v časovém rozsahu nepřesahujícím 4 minuty (navrhovateli lze udělit jednu minutu navíc). V běžném legislativním procesu se jednotlivým klubům a vládě přidělují 3 minuty na řečnická vystoupení. (viz tabulka č.1) Nezaregistrovaní a nezávislí členové jsou omezeni řečnickou dobou jedné minuty. V případě sloučení projednávaných bodů pořadu schůze se doba navrhovatelům prodlouží o jednu minutu.

TABULKA č. 1

	PS	PSD	PCP	CDS	BE	PEV	Total
D	3	3	3	3	3	3	18

„Shromáždění vedoucích představitelů“ rozhoduje o časovém rozvržení významných legislativních rozprav podle tabulky č. 2.⁸ Taxativní výčet významných rozprav je následující:

- Rozpravy podle článku 64 a 169 jednacího řádu Shromáždění;
- Rozpravy určené návrhem předsedy, za předpokladu, že se žádný klub nevyslovil proti tomuto návrhu;
- Rozpravy vztahující se k závažnému tématu, k němuž má Shromáždění výlučné nebo speciální právo rozhodovat;
- Rozpravy na vyžádání vlády.

V případě sloučení projednávaných bodů pořadu schůze se řečnická doba navrhovatelům udělí ve stejném rozsahu jako řečnická doba náležící největšímu klubu.

⁶ Shromáždění zasedá v týdenních cyklech.

⁷ „Shromáždění vedoucích představitelů“ (Conferencia de líderes) tvoří předsedové jednotlivých parlamentních klubů.

⁸ Limit řečnické doby je distribuován mezi jednotlivé kluby proporčně, dle získaných mandátů ve Shromáždění.

TABULKA č. 2

	PS	PSD	PCP	CDS	BE	PEV	Total
A	30	25	10	10	8	6	89
B	20	16	9	9	7	6	67
C	10	9	6	6	5	3	39
D	3	3	3	3	3	3	18

Zcela zvláštní časový režim mají rozpravy týkající se následujících záležitostí. Zde rozhodne „Shromáždění vedoucích představitelů“ spolu s předsedou o rozdělení řečnické doby vždy ad hoc. Jedná se o projednání

- vládního programu
- vyslovení ne/důvěry vládě
- státního rozpočtu
- státního závěrečného účtu a dalších veřejných účtů
- národního plánu
- mimořádné rozpravy
- tématické rozpravy

Bulharsko – Národní shromáždění

Předseda Shromáždění vytváří pořadí, v němž řečníci vystoupí, a to na základě návrhu předsedů parlamentních klubů nebo na požádání poslance.

Předseda shromáždění dává slovo předsedům klubů či zástupci předsedů klubů (v jejich nepřítomnosti či jsou-li k tomuto úkonu pověřeni) kdykoliv na požádání během rozpravy v mezích časového limitu stanoveného pro kluby.

Předseda Shromáždění stanoví časový limit rozpravy každého bodu jednání na programu schůze toho dne. Časové dispozice jsou rozděleny mezi kluby dle jejich velikosti. Přidělené časy se pohybují v mezích - ne více jak 15 minut pro nejmenší klub a ne více jak 30 minut pro největší klub. Celkový čas vymezený pro nezávislé poslance je max. 15 minut. Zatímco limit pro jednotlivé nezávislé poslance je max. 5 minut.

Každý klub může požádat o prodloužení řečnické doby, která ovšem lze navýšit pouze o 1/3 z přiděleného času.

Čas rozdělený předsedou Shromáždění pro jednotlivé kluby zahrnuje:

- a) celkový čas všech řečníků z jednotlivého klubu
- b) čas přidělený předsedovi klubu
- c) čas řečníků (patřících do klubu) reagující na jiné řečníky připomínkou

Kromě toho maximálně tři členové každého klubu mohou vyjádřit nesouhlas se členy svého parlamentního klubu. Řečnická doba těchto poslanců nesmí přesáhnout 3 minuty. Poslanci mají právo reagovat v podobě krátké připomínky na předchozí řečnická vystoupení. Tyto připomínky mohou být vzneseny ihned po projevu předchozího řečníka v rozsahu nepřesahujícím 2 minuty.

K jednomu řečnickému vystoupení lze vznést pouze tři připomínky. Řečník, k němuž se připomínky/námítky vztahují, odpovídá hned vzápětí po všech přednesech v limitu 3 minut. Pokud se k projednávanému návrhu vyjádřili všichni dříve registrovaní poslanci, poslanci

žadající o slovo na zasedání pléna, kluby využily udělené rozmezí řečnické doby a žádné další požadavky na prodloužení délky nebyly vzneseny - předseda rozpravu uzavírá.

Jednou za každou schůzi lze předsedům klubů či zástupci předsedů klubů (v jejich nepřítomnosti či jsou-li k tomuto úkonu pověřeni) udělit slovo k tématu neslučujícímu se k projednávanému bodu na programu jednání schůze v čase nepřesahující 10 minut.

Procedurální námítky lze položit kdykoliv během rozpravy v omezeném čase 2 minut. V tomto limitu poslanec nesmí hovořit o projednávaném tématu, pouze o technicko-procesuálních připomínkách k průběhu schůze.

Žádný poslanec nemůže hovořit dvakrát ke stejné projednávané záležitosti.

Finsko - Eduskunta

Pořad vystoupení klubů koresponduje s velikostí poslaneckého klubu, od největšího k nejmenšímu, v ostatním rozhoduje Rada speakera. Ta může stanovit podrobnější postup (čl. 51 jednacího řádu).

Španělsko - Kongres zástupců

Bez ohledu na pravomoci připadající předsedovi ve vztahu k řízení schůze a průběhu hlasování, je „Výbor mluvčích“⁹ oprávněn předem určit délku a počet řečnických vystoupení poslanců a poslaneckých klubů, stejně jako body jednání sloučit. Výbor mluvčích přihlíží k důležitosti tématu, k pozicím a zájmům jednotlivých klubů¹⁰. Řečnická doba na zasedání pléna se přiděluje parlamentním klubům a je pro všechny kluby stejná, nehledě na počet získaných mandátů v Kongresu.

Pokud není tímto způsobem předem stanoveno jinak, je umožněno vystoupit přinejmenším jednou pro a jednou proti návrhu v časovém rozsahu nepřesahujícím 10 minut (ne pro poslance, ale celkově pro plénum).

V případě komplexní (totalidad) rozpravy jsou projevy pro a proti možné v rozsahu 15 minut, poté mohou vystoupit i další zástupci klubů v rozsahu 10 minut. V případě projednávání zákona jako celku je umožněno vystoupit pro a proti každému pozměňovacímu návrhu zákona.

Je možno ukončit rozpravu na návrh předsedajícího se souhlasem předsednictva, a to poté, kdy věc byla dostatečně projednána. Rozpravu je možno rovněž ukončit na návrh mluvčího klubu, před konečným uzavřením je možno dát slovo dvěma řečníkům pro a proti návrhu.

Tzv. smíšené kluby¹¹ určí jednoho řečníka, jenž vystoupí jménem klubu v rozsahu stejném jako kluby standardní. Delegovaný vystoupí se souhlasem všech členů smíšeného klubu (atd).

V každé rozpravě má kromě výše řečeného poslanec právo reagovat (odmítnutím tvrzení či protiargumentací) na jednotlivá vystoupení předchozích řečníků. K téže věci poslanec smí vystoupit s protiargumentací jen jednou v délce nepřesahující 5 minut.

Parlamenty s anglickým přístupem k rozpravě

Maďarsko – Národní shromáždění

Jednací řád Národního shromáždění Maďarska upravuje dobu rozpravy a řečnických vystoupení poslanců následovně:

⁹ „Výbor mluvčích“ (Junta de Portavoces) se skládá z předsedů a mluvčích jednotlivých poslaneckých klubů, jednoho člena vlády a z členů Organizačního výboru Kongresu (la Mesa del Congreso).

¹⁰ V jednacím řádu není blíže specifikováno.

¹¹ Smíšené kluby (Grupos mixtos) jsou ideologicky a stranicky heterogenní.

Pořadí, v němž poslanci vystupují, stanoví předseda podle možností tak, aby členové vládnoucí/ch stran/y a opozice (z různých parlamentních frakcí) obdrželi slovo střídavě. Po vystoupení jednoho člena z každé frakce se slovo také udělí nezávislému poslanci, který jako první projeví zájem se rozpravy účastnit.

Jednotlivé frakce přispívají k rozpravě prostřednictvím vedoucího mluvčího klubu nebo dalších poslanců. Vládní a opoziční strany dostávají prostor přitom vystoupit střídavě, od největší frakce k nejmenší. Limity pro projevy nesmí přesáhnout následující:

- a) 15 minut v obecné rozpravě
- b) 20 minut pro projevy mluvčích frakce s výjimkou bodu c)
- c) 30 minut pro návrhy týkající se Ústavy a rozhodnutí vyžadující kvalifikovanou většinu, roční státní rozpočet a jeho implementace či dodatek, doplňkový rozpočet státu
- d) 10 minut pro části podrobné rozpravy ke změně Ústavy, 6 minut v případě části rozpravy o projednávaných návrzích a 15 minut pro první čtení v podrobné rozpravě pokud má jen jednu část,
- e) 15 minut pro projednávání ve zvláštních případech.

V případě bodů a), d), e) může předseda udělit minuty navíc, pokud o ně řečník požádá.

Rozdílný časový limit je stanoven pro obecnou, podrobnou a závěrečnou rozpravu.

Přidělený čas je udělen následujícím způsobem:

- a) Členové vládní/ch stran/y a opozice jako celek disponují stejnými časovými podmínkami.
- b) Zahajovací a závěrečné řeči navrhovatele, prezentace majority a minority, stanoviska navrhnutého výboru nejsou započítány do stanoveného časového rozvrhu.
- c) Čas využitý členy vlády pro řečnické vystoupení je započítán do poskytnutého času vládní/m straně/ám.
- d) Polovina času rozpravy je rozdělena mezi vládní stranu/y a členy opozice rovnoměrně mezi frakce. Zatímco další polovina je proporciálně rozdělena dle velikosti frakce umožňující mluvit nejméně 30 minut každé frakci. Nezávislí členové jsou pro tyto účely zohledněni jako opozice.
- e) Dvou minutové řečnické vystoupení během rozpravy jsou započítány do poskytnutého časového limitu.
- f) Faktické poznámky s procedurálními návrhy nejsou započítávány do předem určeného času.

Na návrh nejméně 10 poslanců lze rozhodnout o maximální délce obecné rozpravy, která nesmí být kratší než:

- a) 10 hodin v případě projednávání návrhu vyžadující souhlas kvalifikované většiny, pro vyjádření důvěry vládě a hospodaření vlády;
- b) 30 hodin při předkládání závěrečného účtu;
- c) 15 hodin pro předkládání návrhu zákona o státním rozpočtu;

Úředník zodpovídá za měření času na jednotlivých schůzích Shromáždění a sečítá rozdělení časového prostoru pro jednotlivé frakce. Pokud frakce využije přidělený limit pro své vystoupení. Oznámí tento fakt předsedovi.

Malta – Shromáždění reprezentantů

Rozprava musí být relevantní k projednávané otázce na plénu či výborech. V případě, kdy je projednáváno více otázek, se rozprava vždy vztahuje k tématu poslední projednávané otázky. Každý člen Shromáždění může hovořit max. 40 minut v rozpravě. Výjimkou je vyjádření důvěry vládě, kdy poslanec má právo hovořit i jednu hodinu. Ministrovi předkládající

závěrečné účty vlády či opozičnímu lídrovi nebo lídrem pověřeného poslance, který první reaguje (first in reply) na předložený závěrečný účet, je umožněno mluvit hodinu a půl v rozpravě. Řečnickou dobu ve stejném rozsahu získává poslanec, který předkládá návrh do druhého čtení. Dále v tomto kontextu i předseda vlády a opoziční lídr či poslanec jím pověřený, který reaguje jako první (first in reply) na návrh ve druhém čtení¹².

Předkladatel návrhu zákona odpovídá na první reakce v limitu půl hodiny.

Shromáždění může odhlasovat, na žádost poslance, prodloužení doby jeho vystoupení o dalších 30 minut. (Tak rozhodne Parlament bez rozpravy). Lze tak učinit pod podmínkou, že řeč je vedena relevantně k tématu a nedochází k opakování.

Poslanec nemůže hovořit k jedné otázce dvakrát, pokud o toto právo nepožádá. Reagovat (hovořit dvakrát) může pouze poslanec, který návrh podává¹³, předkladatel návrhu týkající se pořadu dne nebo ministr, který prezentuje závěrečný účet

Nikdo další nemá právo k otázce hovořit, pokud je rozprava zcela prodiskutována tj. v případě kdy předseda (Chairman) a mluvčí Shromáždění (Speaker) obdrželi vyjádření strany pro i proti návrhu.

Parlamenty s omezenou řečnickou dobou

Estonsko

Členové estonského Parlamentu mohou vystoupit s projevy. Pokud tak poslanec chce učinit, musí se zaregistrovat a předsedající udělí poslanci povolení prezentovat projev, ve kterém se zaregistroval. Řečnická doba je stanovena na pět minut a následný projev na dvě minuty. Pokud řečník požádá, může předsedající prodloužit řečnickou dobu o tři minuty.

Itálie - Sněmovna zástupců

Čas, který mají řečníci vyhrazený na rozpravu, by neměl přesáhnout 30 minut. Předseda Sněmovny dvakrát upozorní řečníka, že vypršel čas, určený na rozpravu a pokud řečník neukončí proslov, pak jej předseda přeruší. Časový limit, určený na rozpravu, se:

1. zdvojnásobuje v případě, že se jedná o důvěře vládě a usnáší se na vyslovení nedůvěry vládě
2. zvyšuje na 45 minut v případě debaty o projednávání pozměňovacího návrhu k Ústavě, vráceného návrhu zákona, návrhu volebního zákona a ratifikace mezinárodní smlouvy. Předseda Sněmovny může prodloužit dobu rozpravy jednomu nebo více řečníkům z každého poslaneckého klubu, jestliže to zvláštní význam projednávaného návrhu vyžaduje.

Litva

V průběhu rozpravy mají poslanci nárok vyjádřit se k jednotlivým bodům projednávané agendy pouze jednou.¹⁴ Seimas může, před zahájením jednání, změnit délku projednávání bodu ve srovnání s návrhem předsednictva nebo stanovit limit pro počet řečníků. V těchto

¹² Charakter rozpravy vychází z konfigurace maltského Parlamentu, jenž je tvořen pouze dvěma stranami – Národní stranou a Labouristy.

¹³ Nejedná se však o novelu k zákonu.

¹⁴ Dotazy, komentáře a projevy, které se týkají procedury hlasování, otázek souvisejících s ukončením debaty a návrhů na odmítnutí či odložení projednávané záležitosti by měly představovat výjimku. Ve zmíněných případech není požadována předchozí registrace. Nicméně, každý člen Seimasu by měl mít nárok pouze na jeden dotaz, proslov či komentář ke každému projednávanému bodu agendy. Ohledně motivů k hlasování je možno vystoupit vždy jednou před každým hlasováním.

případech nelze akceptovat návrh na předčasné ukončení rozpravy. V případě, že opozice zažádá o prodloužení rozpravy a její návrh je podpořen jednou třetinou přítomných poslanců, pak může rozprava pokračovat i po stanoveném čase.

Lotyšsko

K některým bodům programu (procedurální věci) mohou podle jednacího řádu hovořit jen 2 poslanci – jeden pro a jeden proti, vždy jen po 5 minutách.

U věcných rozprav může mluvit poslanec jen dvakrát (kromě navrhovatele, ministra apod.). Toto opatření se nevztahuje na projednávání návrhu zákona v jeho druhém a třetím čtení, kdy by každý člen Sněmovny měl mít nárok dvakrát se vyjádřit ke každému bodu hlasování: k odstavci, pododstavci článku, k článku či skupině článků. Zpravodaj, předseda vlády nebo zástupce vlády je omezen při prvním projevu na 1 hodinu, při druhém na 15 minut. Pro ostatní při navrhování zákonů platí omezení na 15 minut pro první projev a 5 minut pro druhý (ex lege).

Parlament na návrh předsedy může odhlasovat delší dobu. Na návrh 10 poslanců může parlament odhlasovat omezení řečnické doby nebo uzavření seznamu řečníků (kromě zpravodaje, ministra apod.). Pokud je omezena řečnická doba na 5 minut, druhý projev nesmí překročit 1 minutu. Pokud je omezen seznam řečníků, nesmí mít řečník 2 projevy, jediné pokud už se řečník ke druhému projevu přihlásil dříve. Pokud se parlament rozhodne ukončit rozpravu, může poté vystoupit jen zpravodaj, předseda vlády nebo zástupce vlády.

Slovensko – Národní rada

Na Slovensku byl učiněn pokus o reformu jednacího řádu – o proporcionální rozdělení rozpravy mezi politické strany zastoupené v Národní radě. Jednací řád Národní rady umožňuje po vzoru německého systému, aby byla rozprava k určitému bodu časově omezena a tento čas byl rozdělen proporcionálně mezi politické strany. To by mohlo umožnit stanovit přesněji, kdy a jak dlouho se budou projednávat jednotlivé body.

Nicméně tato procedura se dosud používá velmi zřídka, protože minimální délka takto omezené rozpravy musí být 12 hodin na daný bod. Prozatím byla tato procedura použita jen za účelem projednání rozpočtu, čímž se omezilo jeho projednávání na 12 hodin a byla proporcionálně určena doba rozpravy pro jednotlivé kluby.

Švédsko

Projevy v rozpravě k bodu pořadu mohou být (obecným) usnesením Riksdagu časově omezeny, každý účastník, který chce hovořit, však má garantovaný projev přinejmenším 4 minuty v jedné rozpravě. Omezení rozpravy může odlišovat dobu projevu různých kategorií řečníků (ministři apod.). Omezení může být rovněž učiněno zvlášť před jednotlivým bodem plénem na návrh předsedy, jedná se o něm bez rozpravy.

Praxe je taková, že přihlášku do rozpravy je třeba dodat - pokud je to možné - nejpozději v 16.30 hod. předchozího dne, včetně oznámení délky vystoupení. Pokud tak poslanec neučiní, má následující den jeho projev maximálně 4 minuty. Druhé vystoupení téhož poslance ve stejné rozpravě podle současné praxe může být vždy maximálně 2 minuty.

Chorvatsko - Sabor

Jednotliví poslanci nemohou hovořit více jak 10 minut během diskuse a rozpravy, zatímco zástupci parlamentního klubu nemohou hovořit více než 15 minut. Časové rozdělení se vždy

odvíjí od důležitosti projednávané věci. Parlament však může rozhodnout jednotlivým poslancům řečnickou dobu prodloužit.

Předkladatel návrhu zákona má právo hovořit na začátku rozpravy v rozsahu 30 minut a následné individuální vysvětlení podává v průběhu rozpravy v rozsahu 10 minut. Člen vlády, nepředkládající návrh zákona, může hovořit max.10 minut během rozpravy.

Poté, co všichni poslanci, kteří o udělení slova požádali, přednesli svou řeč, udělí se prostor zástupcům jednotlivých klubů, aby naposledy v rozsahu 5 minut promluvili. (Nehledě na fakt, že se zástupci klubů do stejné rozpravy zapojili již dříve).

Prameny:

Jednací řády, stenografické zápisy, programy jednání parlamentů na jejich webových stránkách v lednu a v únoru 2012